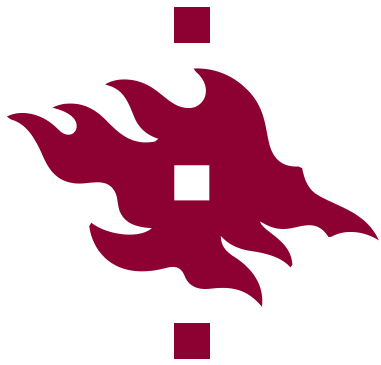




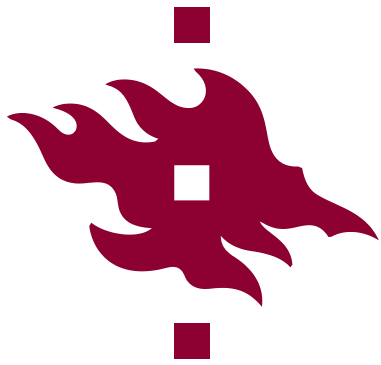
Koronakriisin velvoiteoikeudelliset ulottuvuudet

Apulaisprof. Olli Norros



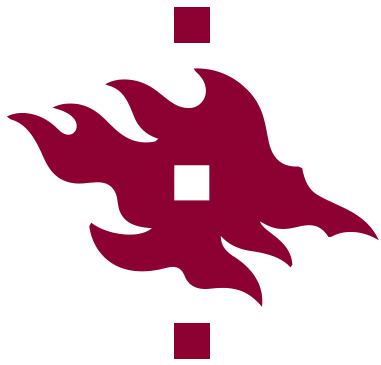
Johdanto

- Reaalimaailman ongelma
 - Koronavirustauti, sen pelko ja viranomaisten toimet tartuntojen ehkäisemiseksi ovat romahduttaneet kysynnän erityisesti palvelusektorilla
 - Tästä huolimatta toiminnanharjoittajien kiinteät kustannukset juoksevat, mikä uhkaa ajaa yrityksiä konkurssiin
 - Ongelmien ketjuuntuminen: lopputuotteen kysynnän romahtaminen voi saada myös sen aikaansaamiseksi tarvittavien suoritteiden kysynnän romahtamaan, jne.



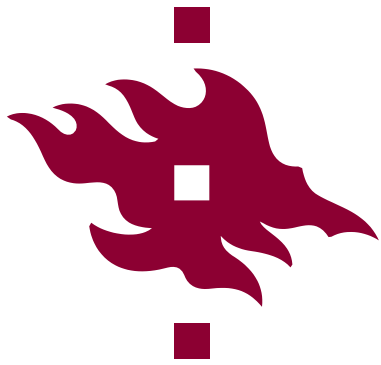
Johdanto

- Esityksen aihe
 - Miten velvoiteoikeudellinen normisto voi tasapainottaa tilannetta ja jakaa riskiä toimijoiden kesken reilulla tavalla?
- Esityksen rakenne
 - Oppi ylivoimaisesta esteestä
 - Oikeustoimivelvoitteen sovittelu (OikTL 36 §)
 - Oppi rauenneesta edellytyksestä
 - Lojaliteettivelvollisuus



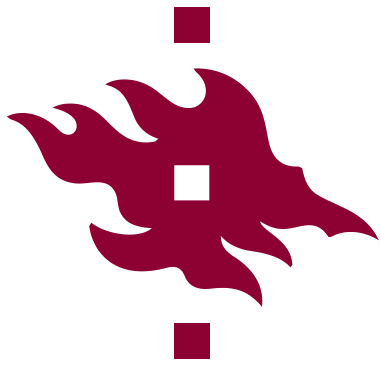
Oppi ylivoimaisesta esteestä

- Ylivoimaisen esteen suoritusvelvollisuudesta vapauttava vaikutus voi perustua nimenomaiseen sopimusehtoon, erityissäännökseen (esim. KL 23 §) tai lakiin kirjaamattomaan oppiin
 - Sopimusehdon oikeusvaikutukset määräytyvät sopimuksen tulkinnan mukaan
- Lakiin kirjaamaton oppi
 - Jo roomalaisessa oikeudessa tunnettiin oppi siitä, että suorituksen muodostuminen mahdottomaksi tai kohtuuttoman vaikeaksi poistaa suoritusvelvollisuuden tai ainakin lykkää sitä



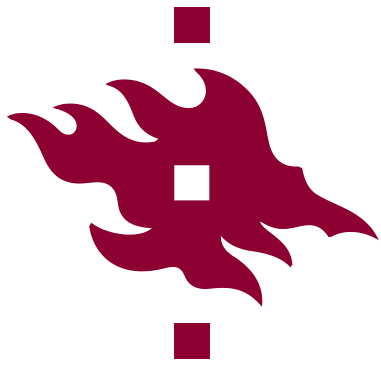
Oppi ylivoimaisesta esteestä

- Lakiin kirjaamaton oppi (jatkuu)
 - Arviointi velvoitekohtaista
 - Suoritushäiriön seuraamuksia arvioitava erikseen
 - Velkojan oikeus pidättäytyä vastasuorituksesta
 - Vahingonkorvaus
 - Sopimuksen purku
 - Hallituksen määräys kieltää ravintola- ym. palvelujen tarjoaminen muodostaa ylivoimaisen esteen suhteessa ravintolan tms. luontoissuoritusvelvollisuuteen
 - Asiakkaalla ainakin oikeus pidättäytyä suorituksestaan



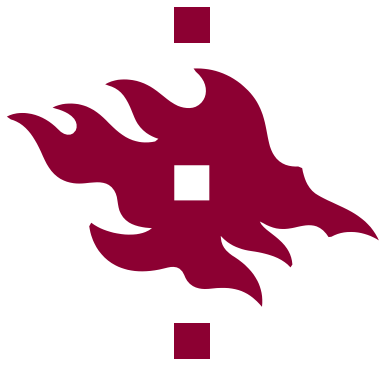
Oppi ylivoimaisesta esteestä

- Lakiin kirjaamaton oppi (jatkuu)
 - Voiko ravintola tms. yritys vedota ylivoimaiseen esteeseen suhteessa omaan suoritusapulaasiinsa, esim. ravintolatilaa vuokranantajaan?
 - Vuokranmaksuvelvollisuuden täyttämistä ei ole kohdannut ylivoimainen este
 - Toisaalta hallitus ei ole kieltänyt liikehuoneiston vuokraamista ravintolayritykselle → tähänkään suoritusvelvollisuuteen ei kohdistu ylivoimaista estettä



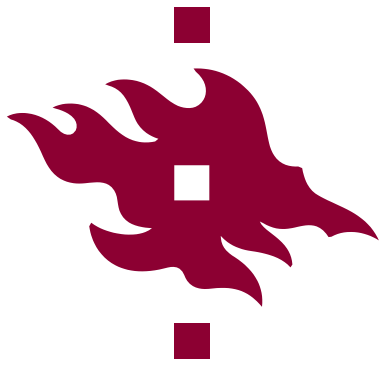
Oikeustoimivelvoitteen sovittelu

- OikTL 36 §: tuomioistuimella oikeus sopimuksen harkinnanvaraiseen kohtuullistamiseen
 - Yritysten sopimussuhteessa sovittelukynnys korkea
 - Keskeisimpänä sovittelutilanteena pidetty sopimuksen solmimisen jälkeistä odottamatonta olosuhdemuutosta
 - Koronapandemia ja sen torjumiseksi määrätyt rajoitukset täyttävät sinänsä edellytyksen
 - Mutta voidaanko sopimusta pitää epätasapainoisena vain siksi, ettei luontoissuoritusvelkoja pysty käyttämään saamaansa suoritusta, esim. vuokraamaansa ravintolatilaa?



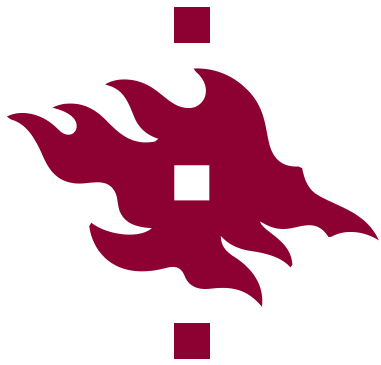
Oppi edellytyksen raukeamisesta

- Lakiin kirjaamaton oppi
 - Sopijapuolen edellytys sitoutumiselle on rauennut, ja a) edellytys on ollut olennainen, b) se on ollut vastapuolen havaittavissa ja c) edellytyksen raukeamisen huomioon ottaminen on perusteltua riskinjaon kannalta
 - Seurauksena voi olla mm. sopimuksen sovittelu
 - Edellytys liiketoiminnan edellytysten säilymisestä olennainen ja havaittava, mutta täyttykö riskinjakoedellytys?
 - Eikö riski liiketoiminnan edellytyksistä kuulu ainakin pääasiassa liiketoiminnan harjoittajalle?



Lojaliteettivelvollisuus

- Sopijapuolella katsottu olevan yleinen velvollisuus ottaa kohtuullisessa määrin huomioon myös vastapuolen edut
- Voidaanko lojaliteettivelvollisuudesta johtaa peruste esim. myöntää vastikkeenalennuksia konkurssin estämiseksi ja yhteistyön jatkumisen turvaamiseksi?
- Oikeuskäytäntö ei tue näin pitkälle menevää lojaliteettivelvollisuutta
 - Käytännössä lojaliteettivelvollisuus on lähinnä perustellut huomautusvelvollisuutta eri tilanteissa



Yhteenveto

- Oikeutemme mukaiset joustavat opit tarjoavat tehokkaan tavan tasapainottaa harkinnanvaraisesti koronakriisin taloudellisia vaikutuksia sopijapuolten kesken
 - Tärkeään asemaan näyttävät nousen sopimuksen sovittelu ja oppi edellytyksen raukeamisesta
- Samalla lopputulos alleviivaa pohjoismaisen siviilioikeusajattelun mukautumiskykyä verrattuna esim. angloamerikkalaiseen oikeuteen, jossa tahdonvaltaisten oppien merkitys on vähäinen